

APROB

Vasilica - Viorica DĂNCILĂ
Prim-ministru al României

MEMORANDUM

De la: Prof. univ. dr. Tudorel TOADER
Ministrul Justiției

Avizat: Carmen Daniela DAN
Ministrul Afacerilor Interne

Ecaterina ANDRONESCU
Ministrul Educației Naționale

Marius-Constantin BUDĂI
Ministrul Muncii și Justiției Sociale

Sorina PINTEA
Ministrul Sănătății

Ref.: Raportul de monitorizare a implementării *Hotărârii Guvernului nr. 389/2015 pentru aprobarea Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2015-2019, pentru anul 2018*

SECȚIUNEA I.

Cadrul de fundamentare. Aspecte de referință în activitatea Comisiei interministeriale pentru coordonarea și implementarea prevederilor Strategiei

Prin Hotărârea Guvernului nr. 389/2015 a fost aprobată *Strategia națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate aferentă perioadei 2015-2019*. Activitatea Comisiei interministeriale pentru coordonarea și implementarea prevederilor Strategiei a continuat în anul 2018, în conformitate cu prevederile art. 4 din Hotărârea sus-menționată.

Comisia interministerială este formată din câte un reprezentant, având funcție de conducere, cel puțin la nivel de director, din cadrul următoarelor instituții publice:

- a) Ministerul Justiției (MJ), care este și președintele Comisiei;
- b) Ministerul Muncii și Justiției Sociale (MMJS);
- c) Ministerul Educației Naționale (MEN);

- d) Ministerul Afacerilor Interne (MAI);
- e) Ministerul Sănătății (MS);
- f) Direcția Națională de Probațiune (DNP);
- g) Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP).

Desemnarea reprezentanților s-a realizat prin ordin sau decizie a conducătorului instituției, potrivit art. 6 din HG nr. 389/2015.

Secretariatul tehnic al Comisiei este asigurat de către Administrația Națională a Penitenciarelor, care sprijină derularea lucrărilor, prin pregătirea materialelor suport necesare, centralizarea informațiilor transmise de membrii Comisiei, precum și prin menținerea comunicării între membrii Comisiei interministeriale și monitorizarea progreselor înregistrate în implementarea Planului Național al HG nr. 389/2015.

Aplicarea *Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate*, elaborată pentru perioada 2015-2019, figurează printre măsurile cuprinse în Programul de guvernare, subsumate capitolului Justiție, sens în care implementarea acesteia este monitorizată de către Comisie, Administrația Națională a Penitenciarelor înaintând **raportări lunare cu privire la stadiul de realizare a activităților**.

În ședința Guvernului din data de 08 februarie 2018 a fost prezentată *Nota de informare privind stadiul implementării Strategiei, pentru anul 2017*, potrivit prevederilor art. 5 lit. g) din HG nr. 389/2015. Aceasta a reținut că, din punct de vedere cantitativ, din totalul de 49 de măsuri prevăzute de Strategie, 14 au fost realizate integral, 19 au fost îndeplinite parțial și 16 nu au fost încă îndeplinite, rezultând un grad estimat de realizare de aprox. 47%. Rezultatele au reflectat ritmul susținut al activității Comisiei în cea de-a doua jumătate a anului 2017, dar au fost nesatisfăcătoare, din punctul de vedere al implicării instituțiilor partenere, raportat la numărul de măsuri restante.

În anul 2018, s-a urmărit menținerea ritmului accelerat de implementare a activităților, sens în care a fost continuată organizarea întâlnirilor membrilor Comisiei interministeriale, cu frecvență medie lunară. Astfel, **în anul 2018, s-au desfășurat 10 reuniuni ale Comisiei**, în datele de: 23 ianuarie, 27 februarie, 27 martie, 26 aprilie, 24 mai, 17 iulie, 11 septembrie, 11 octombrie, 22 noiembrie și 20 decembrie.

În cele 10 reuniuni ale Comisiei, **au fost adoptate 8 Hotărâri**. Conform termenelor agreate, **cinci indicatori de rezultat au fost aprobați** prin hotărâri ale Comisiei, aceștia contribuind semnificativ la creșterea procentului de îndeplinire a activităților din *Planul național de implementare al HG nr.389/2015* și obiectivarea modelelor de colaborare interinstituțională, pentru facilitarea reintegrării sociale a persoanelor sancționate penal. De asemenea, prin hotărâri ale Comisiei, au fost constituite **trei grupuri de lucru** pentru realizarea anumitor activități cu specific inter-instituțional, unul dintre acestea urmând să își continue activitatea în anul 2019.

Referitor la coordonatele generale de derulare a lucrărilor în cadrul Comisiei interministeriale, reținem **stabilitatea membrilor desemnați din partea instituțiilor responsabile și consolidarea comunicării interinstituționale** - aspecte care au contribuit la eficientizarea activităților, prin consecvența implicării participanților, familiarizarea cu problematica supusă discuțiilor - informarea corectă și completă, inclusiv, din perspectiva asumării și respectării calendarului de lucru agreat.

Din perspectiva deficiențelor constatate, respectiv, a aspectelor care necesită îmbunătățire - amintim **reprezentarea deficitară a Ministerului Sănătății** la întrunirile Comisiei și implicarea scăzută în realizarea activităților manifestată, pe de o parte, în contextul nefinalizării demersurilor de actualizare a ordinului privind nominalizarea membrilor în cadrul Comisiei, iar pe de altă parte, prin întârzierea finalizării procedurilor interinstituționale aflate în responsabilitatea MS, pentru care s-a solicitat completarea conținuturilor și reluarea întregului circuit de avizare și aprobare. În acest context, președintele comisiei a reiterat, cu regularitate, solicitarea ca reprezentanții structurilor responsabile să se implice direct și constant în îndeplinirea atribuțiilor instituționale aferente implementării Strategiei.

SECȚIUNEA A II-A

Stadiul de implementare. Progrese înregistrate în anul 2018

În anul 2018, activitatea Comisiei interministeriale a urmărit **mobilizarea tuturor instituțiilor publice partenere**, pentru asumarea responsabilităților stabilite conform cadrului normativ, păstrând în atenție perioada aprobată pentru implementarea Strategiei, respectiv 2015-2019.

Informațiile detaliate privind stadiul și procentul de îndeplinire a indicatorilor de rezultat, corespunzător *Planului național de implementare al HG nr. 389/2015*, se regăsesc în **Anexa la prezentul Proiect de Memorandum**.

Din **punct de vedere cantitativ**, din totalul de 49 de activități prevăzute (44 cuantificate, având în vedere că cinci dintre acestea au termen de implementare până la finalizarea Strategiei), 28 au fost realizate integral, 15 au fost îndeplinite parțial și una nu a fost încă îndeplinită, rezultând un grad estimat de realizare de aproximativ 77%. Neîndeplinirea activității a fost determinată de succesiunea logică a măsurilor prevăzute în *Planul național de implementare*, care nu a permis inițierea acestora până la definitivarea celor precedente.

Din **perspectivă calitativă**, remarcăm **consolidarea colaborării interinstituționale și creșterea interesului reprezentanților structurilor partenere**, pentru implementarea cu succes a activităților și diseminarea informațiilor privind obiectivele Strategiei, în plan intra-instituțional. Amintim că sensibilizarea structurilor publice, care au atribuții conexe reintegrării sociale a persoanelor sancționate penal, cu privire la importanța exercitării rolului în raport cu această categorie de beneficiari constituie una dintre principalele pârghii de activare și funcționare a mecanismului interinstituțional integrat, urmărit prin promovarea și aplicarea acestui document strategic.

De asemenea, una dintre direcțiile prioritare de acțiune, în anul 2018, a vizat mobilizarea autorităților publice locale, în procesul de reintegrare socială a persoanelor care au fost sancționate penal. Dezvoltarea unor servicii de suport social, disponibile în plan local, aflate la îndemâna beneficiarilor direcți - persoane revenite în comunitate - este în măsură să contribuie la finalitatea demersurilor integrative care vizează creșterea gradului de siguranță al comunității și prevenirea recidivei.

Cele mai importante obiective, corespunzător cărora s-au înregistrat progrese în atingerea indicatorilor de rezultat, pe parcursul anului 2018, în coordonatele colaborărilor interinstituționale, au fost:

Obiectivul strategic I

Dezvoltarea capacității instituționale și interinstituționale în domeniul reintegrării sociale a persoanelor private de libertate și a persoanelor care au executat pedepse privative de libertate

Obiectivul specific I.1.

Formarea și perfecționarea profesională a personalului cu atribuții în domeniul reintegrării sociale a persoanelor private de libertate

Demersurile de sprijinire a persoanelor private de libertate sau a celor care se află în sistemul de probațiune, în vederea susținerii reintegrării acestora în comunitate și pentru prevenirea riscului de excludere socială, reprezintă o categorie de activități complexe și dificile, care reclamă o pregătire și o abordare specifică și inovativă din partea personalului.

Specialiștii care lucrează cu persoanele sancționate penal trebuie să beneficieze de pregătire adecvată, astfel încât, să fie capabili să își îndeplinească eficient responsabilitățile. O componentă esențială este instruirea în vederea cunoașterii particularităților personalității cu structură delinvențială și a tipurilor de comunicare recomandate în relație cu această categorie de beneficiari. De asemenea, familiarizarea cu legislația specifică domeniului execuțional penal și regulamentul de ordine interioară, specific locurilor de deținere, condiționează buna îndeplinire a atribuțiilor de serviciu. Pentru a veni în întâmpinarea acestor deziderate, prin Strategie au fost prevăzute activitățile subsecvente Obiectivului specific I.1.

Raportat la documentul strategic, în ansamblul său, implementarea măsurilor prevăzute corespunzător Obiectivului specific I.1. a înregistrat unele dintre cele mai semnificative progrese. Astfel, la începutul anului 2018, prin Hotărârea nr. 5/23.01.2018, Comisia interministerială a aprobat *Sistemul de diagnoză a nevoilor de formare și perfecționare profesională a personalului care lucrează în cadrul celor patru parteneri responsabili și au atribuții privind reintegrare socială a persoanelor private de libertate* (ANP, DNP, MEN, ANOFM). Cel de-al treilea capitol al Sistemului de diagnoză - incluzând rezultatele administrării unui Chestionar unic de evaluare a nevoilor de pregătire profesională a personalului și interpretarea acestora, raportat la întregul grup țintă - a fundamentat implementarea activității I.1.2, respectiv *Dezvoltarea unor programe comune de formare și perfecționare profesională a personalului cu atribuții în domeniul reintegrării sociale și includerea acestora în planurile anuale de formare profesională ale instituțiilor implicate*.

În consecință, prin Hotărârea nr. 8/27.03.2018 a fost constituit grupul de lucru interinstituțional responsabil pentru elaborarea, organizarea și implementare unor programe de formare profesională cu tematică integrată, care să vizeze formarea unor competențe transversale, comune tuturor specialiștilor care contribuie la facilitarea reinsertiei sociale a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, indiferent de instituția publică la nivelul căreia sunt încadrați. Indicatorul de rezultat, finalizat conform calendarului stabilit, constă într-un program comun de formare profesională (ANP, DNP, MEN, ANOFM) - „*Învățăm împreună. Progresăm împreună. Program de pregătire pentru personalul care lucrează cu persoane sancționate penal*”. Acesta a fost aprobat prin Hotărârea nr. 10/11.10.2018 a Comisiei interministeriale, iar în luna noiembrie 2018, programul a

fost acreditat de către Comisia de specialitate de la nivelul Ministerului Educației Naționale. În ianuarie 2019, a fost publicat Ordinul MEN nr. 3088/17.01.2019 care prevede în Anexă, la poziția 18, acreditarea programului comun de formare profesională „Învățăm împreună. Progresăm împreună. Program de pregătire pentru personalul care lucrează cu persoane sancționate penal”, sens în care au fost inițiate demersurile pentru organizarea primei sesiuni comune de instruire profesională (ANP, DNP, MEN și ANOFM), cu 25 de cursanți, în luna februarie 2019.

În ceea ce privește activitatea I.1.4. *Organizarea unor schimburi de experiență și diseminarea modelelor profesionale de bună practică în domeniul reintegrării sociale a persoanelor private de libertate*, cu prilejul întrunirii membrilor Comisiei interministeriale din luna februarie 2018, s-a hotărât ca ANP să preia inițiativa organizării acestor evenimente în plan local. În consecință, în baza unui proiect de activitate, în primul semestrul al anului 2018, s-au desfășurat întâlniri locale, între reprezentanții sistemului penitenciar și partenerii din comunitate (cu precădere, reprezentanți ai instituțiilor implicate în implementarea Strategiei, dar și ai administrației publice locale), sub forma unor schimburi de experiență, conferințe etc., care au avut ca tematică promovarea modelelor de bună practică, a indicatorilor de progres înregistrați în implementarea Strategiei, precum și facilitarea colaborării pentru derularea în comun a activităților.

Prin urmare, 39 de unități penitenciare au organizat 38 de activități locale (la anumite evenimente participând două unități diferite, învecinate), la care au participat reprezentanți din partea a aproximativ 80 organizații neguvernamentale și 340 instituții publice. Concluziile discuțiilor organizate în plan local au fost dezbătute în cadrul a opt întâlniri interregionale, derulate în perioada septembrie - noiembrie 2018.

Raportul centralizator întocmit în urma desfășurării întâlnirilor locale și interregionale a fost transmis tuturor partenerilor implicați în implementarea activităților Strategiei, în vederea popularizării pe site-ul instituției a concluziilor acestor reuniuni, precum și în scopul analizării problemelor identificate și formulării unor propuneri de remediere, concretizate atât prin acțiuni de ordin strategic - eventuale demersuri incluse în forma revizuită a Strategiei, cât și prin măsuri de tip operațional - activități cu termen scurt și mediu de implementare, prevăzute în planurile de management, pentru anul 2019, ale fiecărei instituții responsabile.

Obiectivul specific I.2.

Dezvoltarea infrastructurii instituționale și interinstituționale

Asigurarea resurselor umane, precum și a condițiilor materiale necesare pentru susținerea activităților și programelor de reintegrare socială a persoanelor private de libertate reprezintă premise esențiale pentru asigurarea unui tratament recuperativ adecvat, în raport cu nevoile beneficiarilor și protejarea comunității, prin prevenirea manifestării conduitelor infracționale.

Referitor la standardele promovate în domeniul reintegrării sociale a deținuților, în anul 2017, ANP a pus la dispoziția partenerilor un model ilustrativ privind formalizarea acestora, precum și Decizia directorului general ANP nr. 348/24.02.2016 pentru aprobarea standardelor de personal pe domenii de activitate. În anul 2018, fiecare instituție a analizat oportunitatea promovării unor standarde proprii, raportat la problematica reintegrării sociale a persoanelor sancționate penal.

Spre exemplu, la nivelul MAI există o serie de standarde funcționale, conform ordinelor și dispozițiilor aplicabile în plan instituțional, dar evaluarea internă a evidențiat ca oportună

înființarea unor funcții de ofițer psiholog. De asemenea, la nivelul DNP, prin HG nr. 818/2018 au fost aprobate standardele minime de lucru în probațiune pentru instituțiile din comunitate.

Pentru asigurarea resurselor instituționale necesare desfășurării eficiente a activităților, în acord cu standardele stabilite, instituțiile semnatare ale Strategiei au inclus previzionarea acestora, în proiecția bugetară pentru anul 2018 (după caz, la rectificarea bugetară). Astfel, la nivelul MEN au fost alocate, pentru anul 2018, fondurile necesare ocupării posturilor didactice din unitățile de învățământ care asigură instruirea școlară a persoanelor private de libertate înscrise la cursuri școlare și evaluate, în anul de învățământ 2017 - 2018. Accesul la educație a fost, astfel, asigurat pentru toate persoanele private de libertate care au solicitat acest lucru.

MS a menționat că la nivelul ministerului nu sunt prevăzute fonduri special destinate activităților din Strategie, fiind utilizate resursele umane și materiale ale Direcției Generale de Asistență Medicală și Sănătate Publică.

Evaluarea de parcurs a stadiului de îndeplinire a Obiectivului specific I.2. a indicat, ca plus valoare adusă în coordonatele colaborării interinstituționale, creșterea relevanței grupului țintă format din persoane private de libertate, raportat la celelalte categorii de beneficiari, care fac obiectul intervențiilor altor structuri publice cu rol social și educațional.

Obiectivul specific I.3.

Analizarea și, după caz, modificarea și completarea cadrului normativ pentru asigurarea continuității serviciilor acordate persoanelor private de libertate

Activitățile subsecvente acestui obiectiv au fost, de asemenea, îndeplinite într-o proporție semnificativă, având o relevanță deosebită în ceea ce privește înțelegerea cadrului național general privind asistența acordată persoanelor sancționate penal.

În urma finalizării activităților în grupul de lucru constituit în anul 2017, Comisia interministerială a aprobat, prin Hotărârea nr. 5/23.01.2018, *Raportul de analiză și inventar de propuneri de modificare sau completare a cadrului legislativ*. Punctul de plecare, în elaborarea acestuia, l-a reprezentat baza de acte normative publicată în format tabelar pe site-urile instituțiilor partenere, în anul 2017, document care a fost actualizat în cursul anului 2018.

Ca urmare a situației de pe piața muncii și în acord cu prevederile Programului de Guvernare 2018-2020, au fost aduse modificări Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare (deziderat urmărit de altfel și de *Strategia Națională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate*). Prin aceste intervenții legislative s-a urmărit asigurarea forței de muncă, în conformitate cu cerințele pieței și prin facilitarea obținerii unui loc de muncă a persoanelor șomere, inclusiv a celor aflate în risc de excluziune socială - în rândul cărora se pot regăsi persoanele liberate din detenție. Cu toate acestea subliniem că o parte dintre propunerile legislative formulate în cadrul raportului aferent activității I.3.4 rămân în atenția ministerelor responsabile, unele dintre acestea făcând obiectul unor inițiative parlamentare aflate în procesul de dezbateri.

Un alt indicator de rezultat, relevant din perspectiva înțelegerii contextului acordării asistenței penale și post-penale, este reprezentat de *Raportul de studiu privind necesitățile de reintegrare*

socială a persoanelor private de libertate, elaborat în cursul anului 2018 și aprobat prin Hotărârea nr. 9/2018 a Comisiei interministeriale.

În cuprinsul materialului s-a realizat o distincție între problemele și dificultățile întâmpinate în perioada detenției și după liberare și au fost formulate recomandări punctuale, ce pot fi avute în vedere pe termen scurt, mediu și lung. Nevoile de facilitare a reintegrării sociale au fost identificate: la nivelul persoanei aflate în detenție, la nivelul comunității, al instituțiilor, precum și la nivel legislativ. Raportul grupului de lucru abordează, de asemenea, importanța asigurării accesului, în mod reciproc, la baze de date gestionate de diferite instituții, care au legătură cu persoanele aflate în detenție, sau, care au fost puse în libertate. În mod suplimentar, a fost dezvoltată o secțiune, care cuprinde un inventar de teme ce pot face obiectul unor studii relevante din perspectiva reintegrării sociale și care pot fundamenta, totodată, necesitățile persoanelor private de libertate privind dimensiunea de incluziune socială.

Raportul a fost transmis tuturor partenerilor responsabili din Strategie, cu solicitarea de a identifica eventuale oportunități de valorificare a conținutului acestuia, la nivelul structurilor de specialitate din cadrul fiecărei instituții, în sensul sprijinirii reinsertiei sociale a persoanelor care au fost sancționate penal.

Obiectivul specific I.4.

Elaborarea, revizuirea și implementarea unor proceduri interinstituționale referitoare la implicarea și colaborarea instituțiilor și autorităților publice centrale și locale în procesul de reintegrare socială

Luând în considerare Strategia, în ansamblul său și, în mod particular, nivelul de aspirație al inițiatorilor, privind crearea unui mecanism articulat de colaborare interinstituțională, este evidentă importanța acestui obiectiv specific.

Astfel, grupul de lucru responsabil pentru elaborarea procedurilor și-a început activitatea în 2017, pe parcursul anului curent finalizând primii indicatori de rezultat. În cadrul reuniunii Comisiei din martie 2018, prin Hotărârea nr. 7/2018, au fost aprobate proiectele *a șase proceduri interinstituționale referitoare la implicarea și colaborarea instituțiilor și autorităților publice centrale și locale în procesul de reintegrare socială*, după cum urmează:

- Procedura interinstituțională privind înscrierea persoanelor private de libertate la cursurile școlare și continuarea studiilor după liberare - P.I./MEN/ANP/DNP/ANPDCA - Nr. 01;
- Procedura interinstituțională privind realizarea activităților de formare profesională cu persoanele private de libertate și preluarea cazurilor după liberare - P.I./ANOFM/ANP/DNP - Nr. 02;
- Procedura interinstituțională privind accesul persoanelor aflate în executarea unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate și al persoanelor eliberate la servicii de asistență socială - P.I./MMJS/ANP/DNP/ANPDCA - Nr.03;
- Procedura interinstituțională privind asigurarea serviciilor de asistență pentru persoanele cu istoric de consum de droguri, pe perioada detenției și după liberare - P.I./ANA/ANP/DNP/ANPDCA - Nr.04;
- Procedura interinstituțională privind formarea de voluntari din penitenciare în vederea participării la campanii de informare-educare-comunicare specifice promovării sănătății în penitenciare - Nr.05;
- Procedura interinstituțională privind asigurarea continuității asistenței medicale a persoanelor private de libertate după punerea acestora în libertate - Nr.06.

Dintre acestea, trei proceduri au fost asumate instituțional, aflându-se deja în implementare (P.I. Nr. 01, 02 și 03), două au fost asumate instituțional urmând să fie implementate la nivel național (05 și 06), iar P.I. Nr. 04 se află pe circuitul de avizare și aprobare.

Ținând cont de importanța reglementării aspectelor procedurale în colaborarea interinstituțională și, cu precădere, a celor care generează sincope în procesul de asistență a deținuților, pe parcursul anului 2018 a fost identificată, de asemenea, nevoia de completare a celor șase proceduri sus-menționate, cu o nouă procedură, care să permită optimizarea fluxului informațional și transferul corect al informațiilor, în scopul evitării erorilor de acordare a indemnizațiilor, privind beneficiarii încadrați într-o categorie de persoane cu handicap care, pe perioada pedepsei privative de libertate/măsurii educative a internării într-un centru educativ/de detenție, au suspendată, conform prevederilor legale în vigoare, acordarea plăților prestațiilor sociale.

Cu atât mai mult, contextul aplicării prevederilor Directivei (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27.04.2016, precum și ale Regulamentului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, impune implementarea unei practici unitare, aplicabilă la nivel național, care să optimizeze modul actual de lucru. În acest sens, prin decizie a directorului general al ANP a fost constituit grupul de lucru responsabil cu elaborarea și promovarea procedurii interinstituționale nr. 07, în componența acestuia regăsindu-se specialiști ai Autorității Naționale a Persoanelor cu Dizabilități (ANPD) - Ministerul Muncii și Justiției Sociale, ai Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) - Ministerul Justiției, precum și din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române (IGPR) - Ministerul Afacerilor Interne.

Procedura se află în perioada de pilotare în scopul analizării, clarificării și stabilirii aspectelor și etapelor tehnice, referitoare la modul în care se va realiza schimbul de date cu caracter personal, între instituțiile implicate - ANP/IGPR/ANPD, precum și în vederea implementării unui sistem automat de prelucrare, astfel încât, să fie respectate condițiile minime de securitate a informației, conform prevederilor legale în vigoare.

Pe parcursul primului trimestru al anului 2019 se are în vedere continuarea etapei de pilotare, în vederea definitivării și promovării, la nivel interinstituțional, a *"Procedurii interinstituționale privind evitarea acordării prestațiilor sociale pentru persoanele arestate/private de libertate încadrate într-o categorie de persoane cu handicap - P.I./ANPD/ANP/MAI - NR. 07"*.

Obiectivul strategic II.

Dezvoltarea programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din perioada detenției și informarea opiniei publice

Obiectivul specific II.1.

Îmbunătățirea educației, asistenței psihologice și asistenței sociale asigurate persoanelor private de libertate

Evaluarea de ansamblu a gradului de îndeplinire a Obiectivului specific II.1. indică faptul că, în anul 2018, majoritatea activităților subsecvente au fost realizate integral, atingându-se indicatorii de rezultat urmăriți. Amintim sustenabilitatea intervențiilor întreprinse corespunzător acestui obiectiv - pornind de la activitățile de evaluare a deținuților (inițială, finală, întocmirea *Planului individualizat de intervenție*) și până la informarea acestora, derularea efectivă a activităților și

programele de reintegrare socială, participarea la muncă și asigurarea unei asistențe medicale de calitate) - în condițiile în care acestea se înscriu în rândul demersurilor curente adresate persoanelor sancționate penal, prevăzute de cadrul normativ în vigoare.

Referitor la facilitarea reinsertiei sociale, după liberarea din penitenciar, prin asigurarea continuității intervenției, amintim faptul că, în cadrul *Programului de pregătire pentru liberare/Reducerea Riscului de Recidivă (RRR)*, persoanele private de libertate beneficiază de informații detaliate/consiliere privind rețeaua de suport social, dezvoltată la nivel local, în funcție de nevoi. Astfel, pe *Portalul intern ANP* (rețea intra-net funcțională în cadrul sistemului penitenciar) la secțiunea specifică domeniului social, în anul 2018 au fost centralizate toate materialele suport, cu utilitate în direcția derulării *Programului de pregătire pentru liberare/RRR*, acestea fiind disponibile pentru accesare și utilizare, întregului personalul cu responsabilități în ceea ce privește pregătirea pentru liberare a deținuților. Materialele - care sunt actualizate permanent - conțin informații relevante privind funcționarea și administrarea serviciilor sociale, care pot asigura persoanelor care au executat o pedeapsă privativă de libertate/măsură educativă de internare într-un centru educativ/de detenție, condiții de locuit și de gospodărit, pe perioadă determinată, în sistem integrat.

În coordonatele îndeplinirii obiectivului specific II.1., pe timpul executării sancțiunii penale este esențială conlucrarea activă dintre toate instituțiile publice, care au atribuții privind reintegrarea socială a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

În ceea ce privește activitatea DNP, în perioada ultimilor ani, în sistemul de probațiune a fost pilotat un instrument de evaluare a riscului (aplicația informatică SERN), care să permită încadrarea automată în clase de risc și nevoi, odată cu introducerea datelor din dosar în aplicație. Potrivit Deciziei DG al DNP nr. 167/2018, începând cu 01 ianuarie 2019, a devenit obligatorie utilizarea aplicației informatice SERN în activitatea consilierilor de probațiune.

Din perspectiva MAI, dat fiind faptul că, în data de 08 martie 2018 a intrat în vigoare Ordinul MAI nr. 14/2018, la nivelul Centrelor de Reținere și Arestare Preventivă - IGPR s-a inițiat elaborarea unui proiect de dispoziție care vizează modalitatea de acordare a asistenței psihologice persoanelor private de libertate.

MEN, prin inspectoratele școlare județene și ANOFM, prin agențiile județene de ocupare a forței de muncă, reprezintă instituțiile cu cea mai relevantă și semnificativă implicare pentru sprijinirea persoanelor aflate în detenție/persoanelor aflate în sistemul de probațiune, în dobândirea unui rol activ în societate, prin completarea nivelului de școlarizare și facilitarea accesului pe piața muncii. Astfel, prin H.G. nr.136/2017 și H.G. nr.131/2018 au fost aprobate cifrele de școlarizare pentru învățământul preuniversitar și superior de stat pentru anii școlari/universitari 2017-2018, respectiv 2018-2019, în care sunt incluse și persoanele private de libertate, ca beneficiari. De asemenea, prin Anexa 16 din Ordinul MEN nr. 3622/2018 a fost aprobat planul-cadru pentru învățământul primar și gimnazial din unitățile școlare și clasele afiliate din centrele de detenție, centrele educative și penitenciare.

În perspectiva anului 2019, vor fi analizate, la nivelul ANP, posibilitățile de introducere a învățământului dual destinat persoanelor private de libertate - ca parte a activității de instruire școlară, dezvoltată în relație cu potențialii angajatori.

Referitor la integrarea persoanelor private de libertate, pe piața muncii, este de menționat faptul că activitatea de formare profesională a acestora, pe timpul șederii în penitenciar, se realizează potrivit prevederilor Legii nr. 76/2002, cu modificările și completările ulterioare și în condițiile protocolului de colaborare încheiat între ANP și ANOFM. În temeiul acestuia, ANOFM include în Planul anual de formare profesională a adulților și numărul deținuților care urmează să beneficieze de servicii de formare profesională (ex.: pentru anul 2018, ANOFM a stabilit ca 649 persoane din detenție să beneficieze de programe de formare profesională).

Alte aspecte relevante din perspectiva facilitării accesului pe piața muncii constau în modificarea legislației, în anul 2018, printr-un ordin comun MEN și MMJS, care permite persoanelor eliberate din penitenciar (aparținând categoriei persoanelor aflate în risc de excluziune socială), care au absolvit învățământul primar, să urmeze cursuri de calificare profesională de nivel I. De asemenea, în anul 2018, în sensul stimulării angajatorilor să încadreze în muncă persoane aparținând categoriilor vulnerabile prevăzute de Legea nr. 76/2002, cu modificările și completările ulterioare (din care pot face parte și foștii deținuți), a fost majorat cuantumul subvențiilor acordate acestora.

Obiectivul specific II.2.

Conștientizarea și sensibilizarea opiniei publice privind problematica reintegrării sociale a persoanelor private de libertate

Eforturile de promovare a unei imagini pozitive a sistemului penitenciar, precum și demersurile sistematizate, de prevenire a recidivei, se reflectă, în primul rând, prin campaniile organizate și desfășurate de către administrația unităților penitenciare subordonate ANP, în colaborare cu membrii comunității.

În aceste coordonate, în spiritul activităților prevăzute de Strategie, în 2018, prin adresa directorului general al ANP nr. 23416/23.02.2018 a fost promovat, la nivel național, un proiect de activitate special destinat prevenirii criminalității și facilitării reintegrării sociale a persoanelor private de libertate, prin sensibilizarea comunității cu privire la exercitarea spiritului civic responsabil și importanța prevenirii delincvenței. Înțelegând importanța activităților de prevenire a infracționalității, proiectul a vizat valorificarea experienței de viață a deținuților pentru conștientizarea efectelor negative pe care încarcerarea le are asupra individului uman, necesitatea respectării regulilor și a legilor comunității în care trăiesc și importanța integrării în societate. Pentru succesul componentei de reintegrare socială, demersurile inițiate de sistemul penitenciar (prin intervențiile realizate cu persoanele aflate în custodie în perioada executării pedepsei) au beneficiat de suportul și concursul comunităților locale, în calitate de parteneri ai serviciului penitenciar, dar și de beneficiari ai întregului proces de reinsertie socială.

În ceea ce privește opinia societății față de activitățile de prevenire a criminalității, într-o cercetare realizată la nivelul Institutului de Cercetare și Prevenire a Criminalității din IGPR a rezultat că populația asociază aceste demersuri, mai frecvent, cu formele de prevenire anti-victimizare (sfaturi cu privire la siguranța personală a cetățenilor, respectiv soluții de apărare împotriva infractorilor). Poliția este considerată a fi vectorul principal în activitatea de prevenire a criminalității, un rol destul de important fiind atribuit, de către respondenți, școlii și familiei.

Referitor la acțiunile de prevenire a infracționalității, amintim Protocolul de colaborare privind educația juridică încheiat în anul 2017, între MEN, MJ, MP, CSM și ICCJ, care are drept prim

obiectiv cooperarea în vederea „promovării educației juridice în unitățile de învățământ preuniversitar, de la vârsta de debut a învățământului școlar obligatoriu și până la liceu inclusiv, în cadrul învățământului școlar obligatoriu”. În temeiul acestuia, în anul 2018, au avut loc numeroase acțiuni de educație juridică, în școli gimnaziale și colegii, constând în expuneri tematice ale experților voluntari din domeniul juridic și vizite de studiu la sediile instituțiilor implicate. Astfel de activități s-au desfășurat în 1.934 de unități de învățământ preuniversitar (52,30% școli gimnaziale și 47,70% licee și colegii), cu implicarea a cca. 600 de cadre didactice și peste 48.000 de elevi.

Cea de-a doua coordonată de îndeplinire a Obiectului specific II.2. a urmărit promovarea unor produse media care să contribuie la sensibilizarea comunității cu privire la facilitarea reintegrării sociale a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. În anul de referință, pentru prospectarea acestei problematice, la nivelul ANP a fost constituit un grup de lucru a cărui activitate s-a concretizat prin întocmirea unei Note-concept, care cuprinde și un inventar privind produsele media existente și disponibile, la nivelul anului 2018, utilizabile în activități de prevenire a criminalității și facilitare a reintegrării sociale a persoanelor sancționate penal, precum și o serie de scenarii care pot constitui puncte de plecare concrete pentru dezvoltarea, ulterioară, a materialelor audio-video. Documentul va fundamenta activitatea grupului de lucru interinstituțional constituit prin Hotărârea nr. 13/2019 a Comisiei interministeriale.

Obiectiv strategic III.

Facilitarea asistenței post-detenție la nivel sistemic

Obiectivul specific III.I.

Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate între instituțiile și autoritățile publice centrale și locale, asociațiile și organizațiile neguvernamentale, comunitățile locale, în vederea facilitării reintegrării sociale a persoanelor care au executat pedepse privative de libertate

Procesul de reintegrare socială a persoanelor sancționate penal se desfășoară, etapizat, la nivelul tuturor instituțiilor implicate. Corespondent, alocarea eficientă a resurselor se poate realiza doar dacă există o imagine acurată privind aportul fiecărui partener, la implementarea măsurilor de intervenție și asistență, pe parcursul fiecărei etape a procesului. Principala modalitate de reglementare a cadrului general de colaborare interinstituțională constă în semnarea unor acorduri de parteneriat, fie la nivel național, fie în plan local, între instituțiile care conlucrează direct pentru facilitarea reintegrării sociale a deținuților.

În anul 2018, administrația penitenciarelor a continuat demersurile de identificare de noi parteneri și extindere a colaborărilor deja existente, pentru îmbunătățirea calității asistenței acordate deținuților. S-a păstrat, așadar și în anul de referință, ca principală direcție de acțiune - inclusiv pentru suplimentarea resurselor disponibile la nivel sistemic - extinderea colaborărilor cu asociațiile și organizațiile societății civile, unitățile penitenciare subordonate fiind susținute să își dezvolte rețeaua de parteneri instituționali, prin capacitarea voluntarilor din structuri asociative, precum și implicarea reprezentanților instituțiilor publice. Fiecare parteneriat, deja aflat în vigoare, pentru a fi revizuit, a fost supus unui proces evaluativ, pentru a se stabili eficiența activităților implementate în comun, precum și plusul de valoare adus în lucrul cu persoanele aflate în stare privativă de libertate.

Celelalte instituții responsabile pentru implementarea Strategiei au continuat, de asemenea, demersurile de cooperare cu organizațiile din societatea civilă, o parte dintre activitățile derulate în parteneriat vizând persoane private de libertate/foști deținuți, sens în care, centralizatorul protocoalelor de colaborare întocmit de către ANP și pus la dispoziția ministerelor semnatare ale Strategiei, a fost actualizat cu informații relevante pentru anul 2018.

Obiectiv specific III.2.

Asigurarea continuității intervenției destinate persoanelor care au executat pedepse privative de libertate prin preluarea cazurilor și acordarea asistenței în perioada post-detenție

Continuitatea intervenției destinate persoanelor sancționate penal și identificate cu această nevoie, se realizează, în principal, prin transferarea/referirea cazurilor, între instituțiile publice, dar și a ONG-urilor care au atribuții în acest sens. Primul pas constă în asigurarea - la nivelul tuturor partenerilor instituționali - a accesului la informațiile necesare pentru a acorda, la timp (în timp real) și conform nevoilor, suportul necesar deținuților care vor fi puși sau au fost deja puși în libertate.

Pentru îndeplinirea dezideratului unei corecte și complete informări, Strategia prevede înființarea unei platforme informaționale, care să permită corelarea datelor privind persoanele private de libertate, precum și accesul comun la aceste informații, al instituțiilor cu responsabilități în acest sens. Ținând cont de anvergura îndeplinirii indicatorului de rezultat, atât din punct de vedere a resurselor financiare necesare, cât și din perspectiva exigențelor de respectare a confidențialității datelor personale, structurile responsabile pentru implementarea acestei activități din Strategie au desemnat specialiști care să colaboreze, în cadrul unui grup de lucru interinstituțional - a cărui componență a fost aprobată prin Hotărârile nr.11 și 12/2018 ale Comisiei interministeriale. Activitatea grupului de lucru se va derula și pe parcursul anului 2019.

Obiectiv specific III.3.

Analizarea și, după caz, modificarea și completarea cadrului normativ privind înființarea, organizarea și funcționarea întreprinderilor sociale, cu accent pe persoanele care au executat pedepse privative de libertate

În anul 2018 nu au fost înregistrate modificări legislative suplimentare, păstrându-se indicatorul de rezultat deja raportat în anul 2017, de către MMJS.

Obiectiv specific III.4.

Analizarea și, după caz, modificarea și completarea cadrului normativ privind funcționarea și administrarea centrelor de incluziune socială

Problematika înființării și funcționării centrelor de incluziune socială, după caz, a locuințelor sociale pentru persoanele care s-au liberat din penitenciar, a reprezentat una dintre temele de referință a lucrărilor Comisiei interministeriale, în anul 2018.

Subliniem, în acest context, prioritățile de acțiune pentru implementarea *Obiectivului strategic III. Facilitarea asistenței post-detenție la nivel sistemic*, a cărui specificitate constă în cointeresarea și implicarea instituțiilor și autorităților publice centrale și locale, a asociațiilor și organizațiilor neguvernamentale, în asistența post-detenție, într-un efort concertat, absolut necesar pentru

reintegrarea socială, cu efecte durabile, a persoanelor care au executat pedepse privative de libertate.

În acest sens, pe parcursul anului 2018, ANP a întreprins o amplă activitate de documentare cu privire la organizarea și funcționarea centrelor de incluziune socială, precum și a serviciilor sociale licențiate în baza Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, unitățile penitenciare, ca furnizori de servicii sociale, au continuat procesul de obținere a licențelor de funcționare pentru serviciile sociale prestate.

Astfel, conform Hotărârii de Guvern nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a reglementărilor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare, Serviciile/Birourile de Asistență Psihosocială din cadrul unităților penitenciare, se încadrează la poziția 66, cod 8899 CZ-PN-IV - Centru de zi integrare/reintegrare socială; conform Registrului electronic unic al serviciilor sociale gestionat de MMJS, în prezent sunt 36 de unități penitenciare care au obținut licență de funcționare cu valabilitate de 5 ani.

În anul 2018, la nivelul sistemului penitenciar (ANP și unități subordonate) s-a realizat, de asemenea, o analiză privind centrele de incluziune socială, care funcționează în plan național. Ulterior, informațiile centralizate au fost diseminate prin intermediul Portalului intern ANP (secțiunea *Educație și Asistență Psihosocială/Materiale Utile*), fiind utilizate de către specialiștii asistenți sociali, în cadrul *Programului de pregătire pentru liberare/RRR*.

Totodată, au fost susținute consultări cu reprezentanții asociațiilor administrațiilor publice locale (Uniunea Națională a Consiliilor Județene din România-UNCJR, Asociația Municipiilor din România-AMR, Asociația Orașelor din România-AOR și Asociația Comunelor din România-ACoR), în vederea identificării posibilităților privind dezvoltarea centrelor de incluziune socială/a locuințelor sociale destinate persoanelor care au fost sancționate penal.

Cu sprijinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) și a Companiei Naționale de Investiții (CNI) s-a discutat modalitatea de implementare a măsurilor care implică administrația publică locală, în special din perspectiva analizării posibilităților de colaborare în vederea dezvoltării centrelor de incluziune socială/a locuințelor sociale, destinate persoanelor care au fost sancționate penal.

Posibilitățile de dezvoltare, cu sprijinul autorităților publice locale, respectiv a MDRAP, a centrelor de incluziune/locuințelor sociale, prin Programul național de construcții de interes public sau social, au făcut obiectul unei adrese transmise de către MJ, în atenția MDRAP. Răspunsul MDRAP clarifică principalele direcții de acțiune, aducând în prim plan rolul autorităților publice locale și, după caz, a organizațiilor neguvernamentale pentru inițierea unui astfel de proiect.

Ținând cont de beneficiarul final al serviciilor - respectiv o persoană din comunitatea locală - soluția la îndemână ar fi ca solicitantul să fie o autoritate publică locală, așadar prima etapă ar putea viza înființarea unui astfel de așezământ (proiect-pilot), urmând ca, din experiența practică a funcționării acestuia, să rezulte informații de interes care să fie fructificate, cu eficiență crescută, în a doua etapă, cea a dezvoltării acestor așezăminte și constituirea unei rețele la nivel național.

Dialogul structurilor responsabile pentru implementarea Strategiei, cu autoritățile publice locale va fi continuat și în perspectiva anului 2019, având în vedere relevanța acestui obiectiv specific, în coordonatele îndeplinirii finalităților anticipate prin promovarea și implementarea Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate.

Referitor la existența unor centre propriu-zise, de primire și găzduire a persoanelor puse în libertate, identificate cu nevoi, care funcționează în plan național și pot constitui exemple de bune practici pentru implementarea activităților subsecvente Strategiei, la nivelul anului 2018 au fost evidențiate două astfel de instituții - Centrul Creștin de Reintegrare Socială Onisim Bistrița (înființat în anul 2006) și Centrul rezidențial pentru adulți, destinat persoanelor eliberate din penitenciar, cu nevoi de asistență specializată pentru a trăi independent (amenajat în cursul anului 2018 și urmează să fie dat în folosință, în anul 2019, de către Fundația Prison Fellowship România).

Obiectiv specific III.5.

Analizarea și, după caz, modificarea și completarea cadrului normativ necesar pentru stimularea implicării administrațiilor publice locale, a agenților economici, a persoanelor fizice, juridice, de drept public și privat în susținerea reintegrării sociale a persoanelor private de libertate

Similar obiectivului specific III.3., corespunzător acestui obiectiv, în anul 2018 nu au fost înregistrate modificări legislative suplimentare, păstrându-se indicatorul de rezultat deja raportat în anul 2017, de către MMJS.

SECȚIUNEA A III-A **Concluzii și propuneri**

Apreciem că strânsa colaborare dintre instituțiile implicate în implementarea acestui document strategic este esențială pentru obținerea de rezultate bune, fapt concretizat printr-o activitate constantă, atât în cadrul Comisiei interministeriale, cât și în cadrul grupurilor de lucru constituite în vederea îndeplinirii activităților prevăzute în *Planul național de implementare al HG nr. 389/2015*. Rezultatele acestora, sub forma rapoartelor elaborate, reprezintă o bună diagnoză a aspectelor necesar a fi remediate, precum și a evidențierii necesității adoptării unor măsuri noi, care să faciliteze îndeplinirea principalului obiectiv al documentului strategic, respectiv reintegrarea socială a persoanelor sancționate penal. Prin adoptarea Strategiei și în procesul de implementare a acesteia, s-a reușit aducerea împreună a tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniul reintegrării sociale a persoanelor private de libertate, fapt ce contribuie, nemijlocit, la consolidarea colaborării interinstituționale și la identificarea unor soluții care să conducă la integrarea socio-profesională a grupului țintă vizat.

Activitatea desfășurată în grupurile de lucru tematice s-a concretizat prin documente de analiză și propuneri, a căror plus valoare este certă în desfășurarea cotidiană a activității instituțiilor competente. Aceeași plus valoare o vor aduce și procedurile interinstituționale elaborate sau care

sunt în curs de elaborare și care vor fi implementate de instituțiile responsabile, având o perioadă de pilotare de 1 an, la finalizarea căreia se vor analiza rezultatele obținute și, după caz, se vor aduce modificări sau completări.

În cadrul Comisiei interministeriale s-a realizat și o delimitare a responsabilităților instituțiilor implicate în reintegrarea socială a persoanelor private de libertate, o concluzie fiind aceea a necesității implicării în acest demers și a altor actori instituționali, precum și a organizațiilor neguvernamentale care au ca obiect de activitate asistarea persoanelor aflate în detenție/a foștilor deținuți.

De asemenea, este esențială participarea, cu maximă responsabilitate și implicare activă, a tuturor instituțiilor cu atribuții în implementarea Strategiei, ceea ce implică inclusiv pregătirea membrilor comisiei în vederea participării la lucrările acesteia, obținerea mandatelor de reprezentare din partea instituțiilor membre ale comisiei care să permită luarea de decizii în timpul ședințelor și respectarea termenelor de lucru stabilite în cadrul întâlnirilor lunare.

În ceea ce privește eficiența activităților și măsurilor implementate în contextul aplicării Strategiei, încă din etapa de analizare a impactului financiar și social - înainte de promovarea documentului strategic - s-a apreciat că rata recidivei constituie unul dintre cei mai relevanți indicatori. Aceasta furnizează informații importante pentru analiza cost-beneficiu în plan sistemic și fundamentează prioritizarea măsurilor de reintegrare.

În momentul de față, în România nu există evidențe specifice referitoare la rata recidivei după executarea unei pedepse cu închisoarea. Cu toate acestea, la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor sunt centralizate informații statistice privind numărul deținuților reintrați în sistem, corespunzător anumitor intervale de timp. Astfel, analiza statistică a datelor privind ponderea deținuților recidiviști, în populația penitenciară generală, a indicat, în ultimii 10 ani, un trend relativ descendent, procentul deținuților recidiviști fiind, după cum urmează: 44,82% (2009), 44,93% (2010), 45,87% (2011), 45,78% (2012), 45,78% (2013), 43,00% (2014), 40,33% (2015), 38,27% (2016), 38,37% (2017), 38,44% (2018).

Conform datelor înregistrate în statistica judiciară, din totalul de 32.304 persoane condamnate definitiv în anul 2018, în cazul a 1.374 s-a reținut starea de recidivă. Cele mai multe infracțiuni săvârșite de recidiviști sunt, în ordine: furtul calificat (319), conducerea unui vehicul fără permis (184), furtul (153), tâlhăria calificată (76) și lovirea sau alte violențe (59).

În completarea datelor sus-menționate, amintim informațiile statistice furnizate de către Inspectoratul General al Poliției Române privind rata criminalității, înregistrată în plan național. Raportat la volumul criminalității, la 100.000 locuitori, pentru perioada 2014-2018, criminalitatea sesizată a înregistrat, de asemenea, un trend descrescător. Anul 2018 a fost, conform datelor statistice, al șaptelea an consecutiv în care criminalitatea sesizată a scăzut la nivel național (- 2.4% față de anul 2017), înregistrând cea mai mică valoare din ultimii 11 ani.

Referitor la tipul faptelor săvârșite, în perioada 2014 - 2018 un trend descrescător a fost înregistrat pentru infracțiunile de tâlhărie și furt, în anul 2018 fiind înregistrată cea mai mică valoare din ultimii 11 ani - în scădere pentru al șaselea an consecutiv (-11, 7%, în primul caz, respectiv -4,8 % în al doilea caz, față de anul 2017).

Coordonatele statistice privind diminuarea ponderii deținuților recidiviști, în populația penitenciară, coroborate cu informațiile relevante pentru contextul național general - care indică o scădere a ratei criminalității - susțin rezultatele pozitive înregistrate ca urmare a politicilor publice promovate pentru scăderea infraționalității și creșterea gradului de siguranță comunitară, în rândul cărora se înscrie și implementarea *Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate*. Apreciem că aplicarea Strategiei este în măsură să fundamenteze și consolideze abordarea - sistematică și integrată trans-instituțional - de care este nevoie pentru ca persoanele sancționate penal să primească suportul necesar în vederea prevenirii recidivei.

Având în vedere cele prezentate, propunem următoarele:

- **Continuarea procesului de implementare a *Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate* și după anul 2019**, sens în care Administrația Națională a Penitenciarelor a inițiat demersurile pentru includerea propunerii de continuare a Strategiei în Planul de lucru al Guvernului României, pentru anul 2019. În acest context, se urmărește elaborarea și înaintarea pe circuit de avizare/aprobare a unui nou proiect de Hotărâre de Guvern, pentru modificarea și completarea Hotărârii nr. 389 din 27 mai 2015 privind aprobarea Strategiei. Noul proiect al Hotărârii de Guvern are ca obiectiv actualizarea conținutului și prelungirea perioadei de implementare a documentului strategic menționat, pentru încă 5 ani (2020-2024), având în vedere măsurile implementate în primii 4 ani (2015-2018), măsurile ce necesită a fi reportate, precum și măsurile noi care au fost evidențiate în cursul perioadei de referință.
- **Cointeresarea autorităților administrației publice locale** pentru următoarea perioadă de implementare.

Anexă: Centralizatorul Planului de implementare a strategiei (18 file).